

143 FRÅGAN OM ANSLAG FÖR VÅRDEN AF SJUKA OCH SÅRADE I DET NU UTBRUTNA KRIGET.

Morgonbladet n:o 120, 28. V 1877

Vilja de tre stånd, i hvilka frågan ännu icke är afgjord, afvända den utgång, hvartill första steget är taget, återstår, såvidt skönjas kan, endast att de enhälligt fatta beslut i följande syfte:

1:o att hos H. K. Majestät anhålla, att för vården af sjuka och sårade i nu utbrutna krig få anslå och under förutsättning af H. M. Kejsarin-
10 nans höga samtycke till Finska föreningen för sårade och sjuka krigares vård öfverlemna 1 miljon mark att för anfördt ändamål användas;

2:o att sagde summa måtte förskottsvis utbetalas af besparade bevilningsmedel;

3:o att statsutskottet eger framdeles inkomma med förslag angående bevilningsfondens ersättning i sammanhang med betänkande angående tillgång till bestridande af öfriga af ständerna beslutade anslag.

20 Det i statsutskottets betänkande gjorda förslag att skaffa bevilningsfonden ersättning genom »extrainkomstbevilning» är obehörigt. Ty utskottet har icke erhållit något uppdrag dertill; och känd sak är, att andra besparade och till ständernas förfogande stående medel finnas att tillgå. Petitionären har också icke, såsom utskottet föreger, föreslagit, att endast »behållning å förut influten bevilning» kunde härtill disponeras. Han säger uttryckligen: »*eller andra disponibla medel*».

Reservationen är en akt af enahanda syftning. Man kan med skäl betvifla, om sådan ny fråga får af reservant väckas och göras till föremål för proposition. Följande jmförelse:

30	<i>Petitionen.</i>	<i>Reservationen.</i>
	1 miljon	1/2 miljon
	af besparade medel	ur Finl. Bank
	såsom gåfva	såsom lån
	till H. M. Kejsarinnan	åt enskildt
	sällskap	
	för vård af sjuka och	för krigares vård
	sårade i närvarande	i fält vid alla
	krig (NB. endast vid	staters arméer.
	H:s M:s arméer).	

40 utvisar klarligen, att reservationen innebär en helt annan fråga än betänkandet. Detta framgår också deraf, att båda förslagen kunna bifallas, utan att det ena det minsta berör det andra.

Det tillhör dem, som vilja godtgöra, att icke låta någon harm råda.

J. V. S.

144 KRIGSTEATERN.

50 *Morgonbladet n:o 121, 29. V 1877*

Enligt senare upplysningar har seglationen på Donau blifvit genom torpedos och dem skyddande batterier afstängd redan vid Reni, 1 1/2 mil nedanom Galatz.

Såsom förmodas kunde, har den ännu i tidningarne spökande

Donauöfvergången till Dobrudscha – stannat i tidningarne. Emellertid hafva Ryska härafdelningarne framkommit till Donau. Okänt är ännu, huru stor styrka, som tågat längre åt vester än Bukarest. Vanliga, osäkra notiser öfver Pesth och Wien förmåla, att Rumäniska armén skulle dragit sig till det s. k. lilla Wallachiet, vesterom floden Aluta, som flyter från norr, från gränsen mot Siehenbürgen, mot söder till Donau, och der blifvit förstärkt af Ryska trupper. Mera säkert är, att dessa i större styrka kommit till omgifningen af Bukarest, emedan storfursten redan har sitt högqvarter i Plojesti. De stå närmare Donau och vid dess strand. Rakt i söder från Bukarest ligger Turkiska fästningen Rustschuk, hvarifrån såsom förut är nämnt jernväg förer tvärs öfver land till Warna vid Svarta hafvet, likasom äfven jernväg leder från Bukarest till Giurgevo på Rumäniska stranden midtemot Rustschuk. Ungefär 8 mil lägre ned vid floden ligga midtemot hvarandra Turtukai och Oltenitsa, det senare på Rumäniska sidan. Här skall en flera dagars kanonad försiggått. Än längre nedåt floden på än kortare afstånd, träffas den starka Turkiska fästningen Silistria, från hvars närhet flodens lopp går mot norr, vesterom Dobrudscha.

10

Regn och flodernas öfversvämningar hafva enligt officiel berättelse försvårat trupperörelserna.

20

På Asiatiska krigsteatern har det tillgått lifligare. Ardahan är intaget. Såsom senast förmodades, har en styrka från Karsarmén under furst Melikovs egen ledning här medverkat. Uppgiften, att den från Achaltshik-sidan anfallande styrkan stod under general Komarov, var lånad ur utländska blad – och derföre falsk. General Grabbe nämnes främst såsom ledande anfallet. Men ännu en tredje kolonn anryckte från Achalkalaka, ett Ryskt fäste 5 à 6 mil söderom Achaltshik. Alla synas tillhört furst Melikovs armé, ehuru de båda sistnämnda kolonnerna kvarlemnats vid marschen till Alexandropol och Kars. Tilläggas må, att den nämnde general Komarov såsom underbefälhafvare nu är i Kars omgifning.

30

Här yttrades efter Bayazid's intagande af Erivan-afdelningen under general Terguskassow, att osäkert syntes, om han komme att tåga mot Van eller vika af åt vester mot Erzerum. Det senare har, som bekant, inträffat. Men Turkiska korpser, som från Vansidan, från söder, hotat afdelningens kommunikationer, hafva tvungit den att stanna och äfven att låta en kolonn återvända till Bayazids undsättande. Alltså en delvis misslyckad manöver, emedan alltför djerf.

Till upplysning må nämnas, att Armeniska bergslandet sänker sig mot öster (sydost), således mot Ryska gränsen. De Ryska korpserna tåga derföre uppåt från 1 000 fots höjd öfver hafvet till 6 000 fots kring Erzerum. Äfven Ardahan ligger redan på 2 à 3 tusen fots höjd. Svartahafskusten är vid gränsen så oländig, att Rion-afdelningen under general Ohlobshiv(?) synes tvungen afvakta truppernas från Ardahan framryckande mot Batum, dit dessa hafva banad väg.

40

Mesta rumor i Konstantinopel och Europeiska pressen har åstadkommits af Turkiska flottans operationer mot Kaukasuskusten. Nord-vestra delen af bergskedjan löper så nära hafvet, att den brant stupar ned i detsamma. Stranden saknar derföre slättland och hamnar. Suchumkale, såsom beläget vid södra ändan af denna bergskust, lærer dock hafva en dålig hamn och var derföre bäst egnadt för anfall från hafssidan. Det tillhör den långa rad af fästen, som blifvit bygda vid kusten, för att hindra import af vapen och export – af qvinnor, Tcherkessiska skönheter. De Tcherkesser, som nu af Turkarne land-

50

sättas, hafva i tiden frivilligt vandrat efter Schamil's tillfångatagande och landets definitiva eröfring. De äro af den fredliga befolkningen i låglandet lika afskydda som de kristna i Bulgarien. Ty såsom många andra fattiga bergsbor (t. ex. Montenegrinerne) hör röfveriet till deras näringskällor, hvilket dock icke hindrar dem att jemte tapperhet besitta en del ridderliga dygder, åtminstone så länge de bebott sina hemlandsberg. »Svätova Ducha» heliga andes fästet, som äfven bombarderats, ligger 10 mil ungefär nordligare, än Suchumkale. Åtskillig förargelse kunna väl dessa landsättningar föranleda. Men huru liten vigt man från Rysk sida vid dem fäster, framgår deraf, att Storfurst Michael, ståthållaren, lemnar hufvudstaden, Tiflis, för att begifva sig till krigsteatern och redan sändt sin stab till Alexandropol.

145 YTTTRANDE VID LANTDAGEN 30. V 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

Herr *Snellman*: För min del skulle jag anse det för en betänklig sak att genom tvång söka förmå allmogen i landet till att inrätta högre folkskolor; sådana som nu blifvit inrättade isynnerhet. Det har sin fullkomliga sanning, att dessa skolor kunna begagnas blott utaf ett fåtal i de flesta trakter af vårt land, emedan afstånden äro så stora och emedan det på en plats, der skolan anlägges, sällan finnes möjlighet för föräldrar att få kvarter för sina barn och sådan omvårdnad om dem, som de skulle önska. Hellre vore det önskligt att pålägga alla byar eller sådana samlingar af hemman och lägenheter, så nära hvarandra belägna att någon möjlighet vore för barnen att dagligen besöka skolan att inrätta sin skilda skola. Dock icke s. k. högre folkskolor, på hvilka man ställer en mängd fordringar, hvilka aldrig uppfyllas, utan enkla skolor, mera afpassade efter vårt folks närvarande behof, i hvilka läsning vore hufvudsak. Ty hvarje skola, högre och lägre, derifrån lärjungarne icke utgå med håg eller förmåga att vidare förkofra sig, är gagnlös. Detta skall gälla äfven om folkskolan huru ringa den än är. Derför borde man hafva i hvarje by sn skola, som skulle vara hänvisad till en läsebok, må vara en enda. Men den ena bör för barnen, såväl under skolgången, som sedan de skiljts från skolan, vara egnad att uppöfva deras förmåga att förstå och uppväcka deras håg att lära. Om det vore fråga om att olägga allmogen att hålla en sådan skola, då skulle påbudet icke blifva orättvist betungande.

Men må nu vara att det är fråga om att påbjuda inrättande af s. k. högre folkskolor, en i hvarje kommun; är det dock icke fråga om att påbjuda det i dag för att gälla i morgon, utan utskottets förslag går ut på att hos Hans Majestät anhålla om proposition till nästa landtdag. Fem år förgå alltså. Behandlas denna sak, såsom den enligt min tanke bör behandlas, att då vid nästa landtdag den termin, inom hvilken man fordrar, att skolorna skola vara inrättade, icke bestämmes för kort, kan man komma en 10 à 15 år framåt, förrän fråga kan blifva om att vidtaga några tvångsåtgärder mot tredskande kommuner. Och då bör redan intresset för folkskolor hafva spridt sig till de flesta delar af landet, så att man kan hoppas att ganska få kommuner skola finnas, hvilka då icke redan skaffat sig sådana skolor. Det är visserligen beklagligt, att i vissa delar af landet så få skolor hittills inrättats. Men detta torde bero på, att det nit saknats, som i andra delar af landet funnits hos dem, hvilka kunnat i saken mycket verka. Skulle detta